

Anja Pirnat

Kukavice^{*}

Ura je poldne.

Mala rezljana vratca tvojega doma se odprejo in okorna vzmet te ponese v svet. To so tvoji novi gospodarji, ki so te več let nevede hranili v kleti, dokler te oče družine, zgleden mož in dejaven prostovoljec filantropskih društev, predvsem pa sila prijeten družinski človek, ni pred dnevi našel v tisti oguljeni škatli. Z vso ljubeznijo te je očistil, restavriral in pravkar z največjim ponosom obesil na steno. Takoj ko odpreš oči, so jim leta v temnici odpuščena. Gledaš jih, medtem ko osupli zrejo vate s svojimi žejnimi očmi. V tistih nekaj minutah, ki so ti dane, opaziš, da je zbrana vsa družina, sodeč po topli družinski fotografiji v vitrini ob steni nasproti tebe. V sobi sta tudi dva gosta in iz pogovora izveš, da sta soseda. Vsi sedijo na veliki sedežni, ki je kot nekakšen oglat polkrog razpostavljena okrog manjše steklene mizice. Veseli so in veliko se smejejo. Oče pospravlja vijake v kovček, zraven stoji triletni sin in ga opazuje. Mama se pogovarja s sosedo, ki sedi ob njej, ob tem pa vsake toliko pokuka v zrcalo na steni. Triletni deček prinese pokazat risbo, ki jo je narisal med počitnicami. Mama ga zadovoljno pohvali in soseda pritrdi vsem pohvalam. Sosedin mož nestrpno gleda kazalce, ki krasijo tvoj dom, in priganja ženo, naj že gresta domov. Kdo ve, zakaj? Soseda vstane in se s težavo poslovijo. Tu je tako lepo, pravi, in doda, da nima

^{*} Avtorica je na natečaju Sodobnosti prejela nagrado za najboljšo kratko zgodbo 2016.

nobene želje, da bi odšla. Izveš, da bo njen mož sicer zamudil pomembno televizijsko oddajo. Odhajata. Najstarejša hči vstane. Pospravila bo za gostoma. Pri tem ji pomaga dve leti mlajša sestra.

Toda kovinsko držalo te že potegne v notranjost in vratca se zapro. Vse zamre.

Ob enih spet nastopi tvoj čas.

Soba je prazna. Nikogar ni. Zdaj imaš priložnost, da si dobro ogledaš, kaj je tu. Vidiš isto sedežno kakor prej. Pogled se ti ustavi na tisti visoki vitrini, ki stoji ob steni nasproti tebe. Vidiš blede porcelanaste punčke s sladkimi rdečimi lici. Zraven je cel kup uokvirjenih fotografij, večinoma otroških, milih, razigranih. Samo predstavljaš si lahko, kako srečna je ta družina. Jih že vidiš, ko se peljejo skupaj na morje, pojejo, si pomagajo. Komaj dobro uro si tu, pa si jih naslikaš; zvečer sedijo v tej sobi in si skupaj ogledajo kak film, morda rešijo križanko na zadnji strani tiste purpurne revije, ki jo izdaja lokalna humanitarna organizacija. Ogledaš si še ostale stvari v prostoru. V levem kotu nasproti tebe stoji manjši klavir, vsekakor rabljen, na levi steni je ovalno ogledalo. Na desni, za zofo, stoji skoraj v senci še ena miza, manjša je in nekako ne sodi v ta prostor, ker je polna prask in bolečin. Na njej je bela vaza z uvelim cvetjem. Vprašaš se, kako to, da je vendar cvetje skorajda segnilo, in kako, da še nihče ni prinesel novega? Ponese te nazaj v tvojo malo hišico.

Odbije druga popoldan.

Skočiš ven. Tudi tokrat ob tem ne pozabiš zapeti. Dolgo nihalo pod tabo se tiho, zamolklo giblje. Slišati je votle zvoke, enakomeren zven. Soba je še vedno povsem prazna. Čez hip vstopi mama, urejena svetlolaska. V rokah drži šminko, rdečilo, majcen puder in še nekaj predmetov, ki jih ne prepoznaš. Stopa proti zrcalu, in še preden se mu dovolj približa, si že ureja pričesko. Popravlja neukrotljiv pramen las, ki se je uspel splaziti iz skrbno spete fige, zdaj pa se zapleta v tanko zlato ogrlico na njenem žametnem vratu. Ko poskuša rešiti najdragocenejše laske, postane slabe volje. Končno ji uspe. Potem se vzravna in se premeri od glave do nog. Zelo si je všeč. Lahko bi si bila še bolj. Usede se na stol ob zrcalu in se opazuje, opazuje svojo kožo in s prstom raziskuje njeno prožnost. Začne si popravljati ličila. V sobo pricaplja njen sinček. Lačen je, pove. Mama ga niti ne pogleda, preveč je zaposlena z ravno linijo obrvi, ki si jo pravkar dorisuje. Otrok jo vpraša, kdaj bo kosilo. Mama zavzdihne. Ne bo ga. Nima časa, pove. Reče

mu, naj prosi sestro, naj mu kaj skuha, ali pa naj vzame kaj iz hladilnika. Potem ga končno pogleda in vpraša, ali ni mar že zjutraj pojedel precej veliko hrane? Ne sme toliko jesti, mu očita, saj takšnega ga pa res nihče ne bo maral! Pri tem z rokami gnete in grobo ščipa njegova zalita lička. Povsod po dečkovem obrazu se poznajo polmeseci njenih nohtov. Toda v resnici je mama z mislimi še vedno pri podobi v zrcalu. Da, tisto, tisto je nekaj! Otrok se obrne stran, najbrž je vaje. Preden odide, razbije največjo izmed porcelanastih punčk. Mama niti ne trzne.

Tudi ti odideš.

Tretja popoldan.

Kaj vidiš? Nič. Lastno tiktakanje te živcira. Zelo se dolgočasiš. Čakaš, da se kaj zgodi. Končno se na vratih sobe pojavi starejša hči. Vidiš, da se nekam odpravlja. V rokah nosi nekakšne prozorne vrečke, v njih nekaj belemu prahu podobnega. Zavije jih v vijoličasto brisačo, ki se tako lepo ujema z barvo njenih nohtov. Sklonjeno hodi po prostoru, končno ugotoviš, zakaj. Išče, kam bi lahko pospravila brisačo z malim zakladom. Vzame eno izmed lepih okrasnih blazin, odpre zadrgo in iz prevleke potegne blazino. V prazno prevleko stlači brisačo, zadrgo zdaj komaj zapre. Malce potlači vse skupaj, a zelo previdno. Potem zadevo položi v manjšo potovalko. Ravno takrat vstopi mama. Sodeč po izrazu na njenem obrazu ve, kaj se dogaja. V rokah ima avtomobilske ključe. Nekam se bosta peljali, hči bo nekaj opravila zanj. Če bo dobro opravila, bo šla lahko zvečer na kavo s prijateljicami, ji mama obljubi. Ampak samo do pol desetih, saj se poznejše ure ne spodobijo za dekleta njenih let.

Ob štirih se ne zgodi nič.

Ob petih prideš na svoj račun.

Na veliki beli sedežni sedi oče. Na stekleni mizi ima razstavljeno uro. Popravlja jo in popravlja, a mu nikakor ne uspe. Ena izmed tisočih ur je, toda zelo je pomembna. Ta je njegova ljubica, ker ima pozlačene kazalce, okrogla ploščica pa je pravzaprav filigranska poslikava starega japonskega mojstra. Zraven očeta sedi sinček, drži se za trebuh. Boli ga, ker je lačen. Oče mu reče, naj utihne, saj očitno ni prvič opozoril na svojo lakoto. Oče pravi, da nima časa, da bi kuhal. Le kako otrok ne razume, da je za popravljanje ur potrebna neskončna zbranost? Sin ga gleda in čaka. Potem se naenkrat ozre vate in te nekam čudno gleda. V resnici niti ne zre vate, temveč bulji v zrak in ga molče golta.

Šest je.

Spet čakaš svoj plen. Malce nestrpno posedaš in opazuješ. V sobi je mama, sedi na premajhnem stolu za tisto uničujočo leseno mizo ob desni steni. Prinesla je sveže rože, prejšnje pa je položila na mizo. Nasproti nje sedi sinček. Nerazumevajoče jo gleda. Mama v rokah drži dolge škarje in striže rože. Vse so enake rumene barve. Hoče, da so vse enako dolge. Otrok ji potoži, da je lačen. Mama se zanj ne zmeni. Sinček zato začne pobirati male odstrižene dele rož in jih glasno žveči. Tlači si v usta vsako zelenje, ki mu pride pod roko. Mama se nemirno presede. Ko otrok spet seže po cvetju, sproži svojo porcelanasto roko in ga s škarjami zabode v majceno dlan. Zvok volčjega žvečenja preseka hrustanje koščic. Mama je napol v transu, napol pri sebi. Niti ne ve, ali obžaluje. Ve le, kako sovraži ta zvok. Otrok je zaprepaden. Začne kričati, mama pa spusti škarje in si zatisne ušesa. Hoče steči ven, z rokami na ušesih. Otrok jo prosi za pomoč, še preden mama izgine iz prostora, se s svojo krvavo dlanjo dotakne njene bele obleke. Umazana je. Mama otroka zgolj prezirljivo pogleda, on pa kar strmi vanjo. Kri še vedno teče. Mama mu na rano nemarno vrže umazano krpo, s katero je pred tem brisala vazo. Nato zbeži ven, prosta je. Lahko se preobleče. Otrok gleda za njo. Vstopi hči, mlajša izmed sester. Vidi bratca in nekaj jo povleče k njemu. Hoče ga objeti, želi si, toda neka mehanska sila ji to preprečuje. Čustveno zavrta je. Zato ga prime za rame in potisne iz sobe, da skupaj odideta. Tišina.

Ni te več, vsaj za slabo uro ne.

Sedma.

Mama pospravlja prostor. Preoblečena je, toda nosi enako belo obleko kakor prej. V hiši je nenavadno tiho. Potem se molk preseka, zasliši se vpitje iz sosednje sobe. Vrnila se je starejša hči. Slišiš dvojne korake, hiteče, vihrave! Oče skorajda vrže hči v prostor. Ta ima telo polno modric in majhnih vresnin, njen okrogli obraz spominja na urno ploščo, tanki rezi so kot črtice namesto številka za čas. Mama takoj razume, kaj se je zgodilo. Oba z očetom sta jezna, hči zgolj stoji na mestu in diha. Mama jo zaničljivo ošine s pogledom, ne reče ničesar. Na poti iz sobe se ji v velikem loku ogne. Nikakor se noče spet umazati. V sobi ostaneta samo oče in hči. Ujameš val psovka, ki se očetu usuje iz mesnatih in kužnih ust, besede so ostre in žrejo čist zrak v prostoru. Le še to ujameš, kako se hči naenkrat sesede na mizo v senci.

Potem te ni več.

Osem.

V prostoru je oče, telefonira. Ravno zaključí, ko vstopiš ti. Ošini te s kotičkom očesa, nekaj hladnega je v njem. Oče pokliče mamó. Ona vstopi nekaj sekund za tem, v rokah ima krpo. Mož ji pove, da bosta dobila obisk, prišel bo pomemben gospod. Mama razume. Hiti in pospravlja, odide iz sobe, da pokliče vse otroke, naj ji pomagajo. Slišiš momljanje iz sosednjega prostora. Nato težke in nesamozavestne korake, podrsavanje po mrzlih ploščicah. Zasliši se zapiranje vrat. Potem se mama mrko vrne. Spet so vsi v prostoru, razen starejše hčerke. Sinčka zanima, kje je njegova sestríca. Ne bo je, odgovori mama. Tišina. Bolesten molk. Vsi ga čutijo. Tudi tebi ni prijetno.

Še dobro – ti lahko greš.

Devet.

Prostor je sterilno čist. Na beli sedežni v polkrogu sedijo mama, oče, mlajša hči in sinček. Oče in mama modro pripovedujeta hčerki, da je v življenju treba veliko pretrpeti. Pravita, da se tudi onadva mnogo žrtvujeta, a da so nekatere stvari neizbežne. Hči se zmrazi, ker sluti skrito brezno pogovora. Pri vratih pozvoni. Mama in oče hitita odpret. Deček in njegova sestra za hip ostaneta sama v prostoru. Otrok se približa dekletu in jo rahlo prime za roko. Oba nosita neskončno žalosten izraz. Deček spusti sestrino dlan in jo poboža po licu. Opaziš modrikasto pogrizene nohte na njegovih koščenih dlaneh. Zdi se cela večnost. Naenkrat tišino raztrga krohot, predirljivo žensko vreščanje. V sobo se vrnetá oče in mama, z njima je starejši gospod. Mama se ga drži za rame in mu smeje pripoveduje cenene, nespodobne šale. Oba se smejita iz globin, ne iz srca. Zven je gromek in posiljiv. Oče odvede sina iz prostora, pelje ga v eno izmed sosednjih sob. Slišiš, da dvakrat zaklene, in veš, da takoj nato pozabi, kam je spravil ključ. Vrne se v sobo. Mama, hči in starejši gospod sedijo na veliki beli zofi. Mama se še vedno obeša po gospodu. Opaziš, da si je uredila dekolte in da se mu vztrajno ponuja. Iz govorice takoj razumeš, da gospod ni od tu. Oče in mama hitro opazita, da se ne zmeni za mamó. Gleda hči, v očeh ima pohotne lovke. Dekle nepremično sedi na robu bele sedežne. Ve, vse razume. Jedek strah ima v očeh in trepetá. Starša razumeta namig. Mama se izgovori, da bo skuhalá kavo. Oče se ji sladko ponudi, da ji bo pomagal. V sobi ostaneta hči in starejši gospod. Sama sta. Gast se presede bliže k dekletu. Umakne njene lase, da vidi golo kožo. Z dlanjo se pogosti na njenem vratu. Mame in očeta še kar ni nazaj. Hči sedi in strmi, povsem otrpla je. Gospod pa se že sprehodi naprej in z dekletovih ramen pade prva naramnica. Ne moreš

vedeti, kaj se je zgodilo potem.
Zate se ugasne luč.

Deset.

Zunaj je že lep čas trda tema. Nikogar ni v prostoru. Ždiš na svoji vejici in gledaš. Na mizi je nekaj bankovcev in list papirja, nekakšna pogodba. Poskušaš prebrati kaj več, a ne vidiš. Napisano je z drobno, stisnjeno pisavo. Postane ti dolgčas. Potem zagledaš očeta. Z očmi nekaj išče, ustavi se na bankovcih na mizi. Stopi tja, jih vzame v roke in šteje. Zadovoljen je. Premetava jih v rokah, kakor karte, in v mislih nekaj premleva. Pogleda na uro. Opaziš, da ima čudno prašne oči. Pijan je. V sobo pride tudi mama. Njen roževinasti pogled razkriva, da je tudi ona od nečesa opita. Previdno se usede na belo sedežno. Noče, da bi se kaj umazalo. Potem utrujeno zazeha. Naporen dan je za njo. Vpraša moža, koliko sta zaslužila. On ji odgovori, da dovolj, da kupita novo stensko uro. Stare se je naveličal. Mama kljub zaspanosti vzame uspavala. Škatlico postavi k ostalim zdravilom na mizi. Oče si kljub prekomerni opitosti naliže še en kozarec. Otrok ni videti. Zaprejo se ti oči.

Enajst.

Pokukaš v prostor. Staršev ni v prostoru, na stekleni mizici so le trije umazani kozarci, steklenica in škatlice maminih tablet. V sobo vstopi mlajša hči. Z bolnim pogledom preišče prostor. Vidiš njeno uničeno srce. Dekle se usede na sedežno. Z nogo zatipa ključ. Takoj ve, od kod je. Za kratek čas izgine iz prostora. Vrne se s spečim dečkom v rokah. Otrok ima na obrazu polno lis. Obleko ima premočeno, saj je ležal na tleh kopalnice. Hči bratca položi na belo sedežno, ki se umaže. Gleda svojega bratca. Potem pogleda tebe. Koliko časa še? Ozre se na kozarce na mizici. Od strani opaziš moten lesk v njenih očeh. Vzame vse tablete in jih divje strese na mizo, izlušči jih iz ovojev, da na mizi nastane manjši kupček. Potem v kozarce naliže pijačo, ki je v steklenici na mizi. Zbudi bratca. Reče mu, da se bosta igrala igrico, kdo več poje. Ve, da je deček lačen in jo bo ubogal, vse bo pojedel. On ne ve, kaj se dogaja, a uboga z napol zaspanimi očmi. Oba si na jezik istočasno položita prvo tableto. Drugo. Tretjo. Zraven pijeta svetlo rjavo tekočino, žejna sta, še bolj žejna! Čez čas tablet zmanjka. Deček pove, da je sit. Sestrica ga žalostno pogleda. Presede se k njemu. Zapre oči. Ne misli na nič. Luč se ugasne. Potegne te nazaj domov.

Dvanajst.

Noč je. Niti ne veš, kateri dan je, koliko jih je minilo od zadnjega. Visiš na steni, kakor vedno. Varno odpreš oči. V prostoru je medla luč. Na stekleni mizici vidiš časopis. Naslovnica kričeče prikazuje novico o samomoru dveh otrok. Bila naj bi iz sicer zgledne in urejene družine. Piše tudi, da je starejša sestra pogrešana, a starša tega nista nameravala sporočiti. Nato sledi del s pričami in možnimi očividci. Sosedje pravijo, da so vedeli, kaj se dogaja v družini. Nihče pa ni ukrepal.

Tudi ti si vedel, vse si vedel. Rekel pa nisi. Ti samo kukaš in se skriješ v svoj mali dom. Misliš, da se te ne tiče. Pa si prav tako kriv, ko puščaš v ranah otroke, otroke brez kril.